

Актуальні проблеми сучасної дошкільної та вищої освіти

УДК 377.3-057.2

DOI: <https://doi.org/10.24195/2617-6688-2019-2-14>

Сутність та структура творчих здібностей майбутніх кваліфікованих робітників сфери послуг

Кушніренко Альона Сергіївна¹

Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», Одеса, Україна
E-mail: 2skarb5@ukr.net

Головною метою професійної освіти стає сьогодні не так оволодіння сумою знань, скільки розвиток творчого мислення майбутніх кваліфікованих робітників, формування вмінь і навичок самостійного пошуку, аналізу та оцінки інформації, самоактуалізації, самоствердження і самореалізації творчих здібностей. Розвиток творчих здібностей є одним із способів мотивації учнів у процесі навчання. На сьогодні, враховуючи динамічний розвиток промисловості та сфери послуг, конкурентоспроможність майбутніх кваліфікованих робітників сфери послуг залежить не тільки від їхнього оволодіння високим рівнем знань технологічного процесу і виробничих завдань, а й умінням працівника вирішувати комунікативні та композиційні завдання.

Метою статті є визначення сутності та структури творчих здібностей майбутніх кваліфікованих робітників сфери послуг.

На основі теоретичного аналізу психолого-педагогічної літератури пропонуємо власне трактування творчих здібностей майбутніх кваліфікованих робітників сфери послуг як інтегральні, динамічні якості та властивості особистості, які виражаються у продукуванні принципово нових ідей, створення чогось якісно нового у сфері послуг.

Розкриваючи структуру творчих здібностей майбутніх кваліфікованих робітників сфери послуг, визначено такі базові для дослідження поняття, як: «Сфера послуг», «кваліфікований робітник», «інтерактивні технології». Опрацювавши нормативно-правові документи професійної (професійно-технічної) освіти, було виділено компонентну структуру творчих здібностей майбутніх кваліфікованих робітників сфери послуг засобами інтерактивних технологій: стимулювально-мотиваційний, інтелектуально-евристичний, особистісно-конструктивний компоненти.

У статті розглянуто різні підходи вчених до визначення понять «здібності» та «творчі здібності», запропоноване власне трактування творчих здібностей майбутніх кваліфікованих робітників сфери послуг, а також визначено сутність та структуру творчих здібностей майбутніх кваліфікованих робітників сфери послуг засобами інтерактивних технологій.

Ключові слова: здібності, творчі здібності, креативність, сфера послуг, кваліфікований робітник.

Вступ. Конкурентоспроможність кваліфікованих робітників, враховуючи мінливість розвитку промисловості та сфери послуг, характеризується не лише високим рівнем знань технологічного процесу і виробничих завдань, а й професійними якостями та властивостями, які проявляються у вмінні приймати нестандартні рішення, генерувати і використовувати нове (свіжі ідеї, задуми, підходи тощо).

Насамперед це виражається в індивідуальності послуг, що передбачає творчий характер роботи кваліфікованого робітника сфери послуг. Отже, найголовнішим завданням закладів професійної освіти сфери послуг повинно бути створення умов для розвитку творчої обдарованості кваліфікованих робітників, найважливішими якостями якої є творча діяльність, креативний пошук, життєва активність, продуктивне мислення учнів.

Питання професійної підготовки майбутніх кваліфікованих робітників у закладах професійно-технічної освіти вивчали Н. Андрейченко, В. Гаврилюк, М. Лобур, Н. Ничкало та інші. Проблему розвитку професійних здібностей майбутніх кваліфікованих робітників сфери послуг досліджували

¹ аспірант кафедри педагогіки Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»

І. Бабій, І. Жорова, Л. Зельман, Л. Корницька, М. Мелько та інші. Однак розвиток творчих здібностей майбутніх кваліфікованих робітників у закладах професійно-технічної освіти сфери послуг розглянуто недостатньо повно.

Мета та завдання дослідження. Метою дослідження є визначення сутності та структури творчих здібностей майбутніх кваліфікованих робітників сфери послуг засобами інтерактивних технологій.

Матеріали та методи дослідження. Перш ніж розкрити поняття структури творчих здібностей майбутніх кваліфікованих робітників сфери послуг, зупинимося на визначенні таких базових понять дослідження, як «здібності», «творчі здібності», «кваліфікований робітник», «сфера послуг», «творчі здібності майбутніх кваліфікованих робітників сфери послуг», та «інтерактивні технології».

Проблема здібностей є однією з найбільш загальних і найменш розроблених у психології та педагогіці. Здібності людей формуються не тільки в процесі засвоєння продуктів, створених людиною, тобто в процесі історичного розвитку, але також і в процесі їх створення.

Зернімося до вивчення наукової літератури із зазначеної теми. Першим проблему вивчення здібностей започаткував англійський психолог Френсіс Гальтон. Аналізуючи часописи та родоводи видатних людей, він дійшов висновку про успадкування здібностей, що визначають високий рівень досягнень людини (Гальтон, 1875). Здібності вивчали й інші психологи, зокрема, Чарльз Спірмен (Спірмен, 1927), який запропонував модель структури здібностей; розробив низку тестів, які дають можливість оцінювати розумові здібності, розробив техніку факторного аналізу для виявлення і опису інтелектуальних здібностей людини.

Досліджували феномен здібностей і такі психологи, як Л. С. Виготський, В. М. Дружинін, К. К. Платонов, С. Л. Рубінштейн, Б. М. Теплов, М. А. Холодна, В. Д. Шадриков та багато інших видатних учених.

Зокрема С. Л. Рубінштейн (Рубінштейн, 1998: 540), під здібностями розуміє сукупність властивостей особистості призначених для виконання якої-небудь конкретної діяльності, що не зводяться до знань та вмінь але тісно пов'язані між собою. Вчений уважав, що основою розвитку здібностей є діяльність і пов'язував здібності з розвитком психічних процесів.

За К. К. Платоновим (Платонов, 1986: 152), здібності – будь-які властивості психіки, що визначають успіх у певній діяльності.

Аналогічні за змістом означення можна зустріти і в інших авторів. Б. М. Теплов (Теплов, 1961) сформулював концепцію здібностей, яка найбільш часто використовується дослідниками. Він виділив три основних ознаки здібностей як індивідуально-психологічних особливостей людини:

- 1) здібності відрізняють одну людину від іншої;
- 2) здібності мають відношення до успішності виконання якоїсь діяльності;
- 3) вони не зводяться до наявних знань, умінь та навичок, хоча пояснюють швидкість та легкість їх засвоєння.

У психологічному словнику здібності визначають як - сукупність індивідуально-психологічних особливостей людини, що є умовою успішного виконання певної діяльності. Виділяють загальні здібності, що проявляються в усіх видах діяльності (загальні розумові здібності, пам'ять, увага тощо), і спеціальні, що відповідають вужчому колу вимог конкретної діяльності (музичний слух - для музиканта, технічне мислення - для інженера тощо). (Психологічний словник, 2007: 112).

Крім загальних та спеціальних прийнято виділяти теоретичні, практичні, навчальні та творчі здібності.

Більш детально зупинимося на вивченні творчих здібностей.

У психологічній енциклопедії В. І. Андреев творчі здібності визначає як індивідуально-особливе поєднання якостей і властивостей особистості, що виражається у творчому характері діяльності, який вирізняється наявністю оригінальності та новизни як в процесі діяльності, так і в її результаті (Психологічна енциклопедія, 2006: 372). Творчі здібності Н. С. Лейтес розглядає не як прояв рівня інтелекту, а як особливий бік розумових здібностей і особистості в цілому, як індивідуальну своєрідність (Лейтес, 1997). Із здатністю до пізнавальної самодіяльності творчі здібності пов'язує Д. Б. Богоявленська. За О. Л. Музику, творчі здібності - психологічне утворення, яке розвивається і виявляється лише в умовах успішного виконання деякої діяльності та загальними закономірностями розвитку здібностей (Музика, 2006).

Для визначення творчих здібностей майбутніх кваліфікованих робітників сфери послуг розкриємо сутність понять «сфера послуг» та «кваліфікований робітник».

На думку Моргулець О.Б. – сфера послуг є сукупністю галузей, підгалузей і видів діяльності, функціональне призначення яких у системі суспільного виробництва виражається у виробництві й реалізації послуг і духовних благ для населення (Моргулець, 2012: 10).

Відповідно до проекту Закону України «Про професійну освіту» – кваліфікований робітник – здобувається на базовому рівні професійної (професійно-технічної) освіти та передбачає здатність особи виконувати виробничі завдання середньої складності за визначеними алгоритмами, за встановленими нормами часу і якості (Проект Закону України «Про професійну освіту», 2018: 3).

У проекті Закону України, заклад професійної (професійно-технічної) освіти, визначається як заклад освіти, основним видом якої є освітня діяльність щодо здобуття особою кваліфікацій, що відповідають другому-п'ятому рівням Національної рамки кваліфікацій, на базі базової/повної загальної середньої освіти та/або на базі раніше отриманих кваліфікацій професійної (професійно-технічної) освіти (Проект Закону України «Про професійну освіту», 2018: 1).

Згідно зі статтею 15 Закону України «Про освіту» метою професійної (професійно-технічної) освіти є формування і розвиток професійних компетентностей особи, необхідних для професійної діяльності за певною професією у відповідній галузі, забезпечення її конкурентоздатності на ринку праці та мобільності і перспектив кар'єрного зростання впродовж життя.

Ідея компетентнісного спрямування освітньо-виробничого процесу у закладах професійної освіти зумовлена вимогами підприємств до кваліфікованих робітників – випускників професійної школи: бути ініціативним, креативним, відповідальним, готовим до самостійної праці та прийняття рішень, готовим визначати проблеми й шукати шляхи їх розв'язання, здатним до конкуренції, дотримуватись норм технологічного процесу, не допускати браку в роботі, що є основою їх конкурентоспроможності (Лісовська, 2017: 53).

Розглянувши такі нормативно-правові документи, як проект Закону України «Про професійну освіту», а також Державні стандарти з професій «Кравець», «Фотограф» та «Перукар; (перукар-модельєр)», доходимо висновку, що спрямування професійної підготовки майбутніх кваліфікованих робітників сфери послуг повинно відбуватися за використанням засобів інтерактивних технологій.

Численні наукові праці присвячені впровадженню у процес навчання інтерактивних технологій хоча єдиного визначення цього терміна в науковій літературі не існує. Тому в дослідженні поняття «інтерактивні технології» та «інтерактивні засоби навчання» будемо ототожнювати.

Інтерактивні засоби навчання – це засоби організації активної взаємодії здобувачів освіти, студентів, слухачів та викладачів у процесі навчання, метою якого є досягнення визначених дидактичних результатів. Сьогодні значна увага приділяється методам інтерактивного навчання із застосуванням комп'ютерних програм, що реалізуються за допомогою апаратно-програмних засобів.

Результати дослідження. Характерною особливістю робітників сфери обслуговування є те, що стосунки фахівця з користувачем послуг належать до кола професійних обов'язків і регламентуються як правовими, так і моральними нормами. У зв'язку з цим, поряд з професійною майстерністю особливого значення набувають моральні якості робітника, його ставлення до праці, культура спілкування з клієнтами, вияв ініціативи у пропонуванні послуг. Індивідуальність послуг, їх естетичне значення зумовлює творчий характер праці, що висуває підвищені вимоги до загальної та професійної освіти робітника (Жорова, 2007).

Майбутній кваліфікований робітник сфери послуг у своїй професійній діяльності об'єднує майже всі основні групи робіт які потребують взаємодії з суб'єктами професійної діяльності. Умови і характер праці кваліфікованого робітника вимагають від нього не лише дотримання суворих технологічних вимог, а й творчого підходу. Тобто сучасний випускник закладу професійно-технічної освіти повинен вміти знаходити нестандартні рішення виробничих проблем, творчо підходити до розв'язання завдань, бути інноваційним тощо.

На основі проведеного дослідження та аналізу наукової літератури з теми, пропонуємо власне трактування творчих здібностей майбутніх кваліфікованих робітників сфери послуг.

Творчі здібності майбутніх кваліфікованих робітників сфери послуг – інтегральні, динамічні якості та властивості особистості, які виражаються у продукуванні принципово нових ідей, створенні чогось якісно нового у сфері послуг.

Під структурою творчих здібностей майбутніх кваліфікованих робітників сфери послуг будемо розуміти комплекс компонентів, що призводять до успішного виконання професійної діяльності або створення чогось якісного та нового у сфері послуг.

Для того, щоб виділити структурні компоненти творчих здібностей для дослідження, звернулися до аналізу наукової літератури з цієї теми.

Так, наприклад М. О. Холодна визначає структуру інтелектуальних здібностей таким чином:

- 1) конвергентна здатність – інтелект у вузькому значенні (рівневі властивості, комбінаторні і процесуальні властивості);
- 2) креативність - загальна творча здібність (оригінальність, сприйнятливність, метафоричність);
- 3) здатність до навчання;
- 4) пізнавальні стилі (когнітивні, інтелектуальні, епістемологічні).

У структурі творчих здібностей В. В. Клименко виокремив такі компоненти, як от: творче мислення, творча уява, почуття, енергопотенціал та психомоторика, які забезпечують креативність людини за умов їх оптимального та гармонійного розвитку.

Ці якості визначають наявність таких творчих здібностей, як: спонтанність, фантазійність, багатоваріативність, хаотичність, гнучкість та оригінальність думки, інтуїтивність народження ідей, використання підсвідомого у розв'язанні проблем, несподіваність та раптовість виникнення ідей, іноді – наявність суперечностей як результату необґрунтованих припущень, виділяє Л. Г. Чорна (Чорна, 2001: 42-46).

Відповідно до класифікації В. І. Андрєєва структура творчих здібностей має такий вигляд: *перший компонент творчих здібностей* – це мотиваційно-творча активність і спрямованість особистості. Мотиваційна активність розглядається як зацікавленість творчої особистості, почуття задоволеності від своєї діяльності, бажання досягти нових висот і успіхів, в ініціативі і бажанні бути лідером; *другий компонент* – інтелектуально-логічні властивості особистості. До них відносять здатність до аналітико-синтетичної діяльності, до виконання розумових операцій порівняння, виділення головного, систематизації і класифікації, індукції та дедукції, пояснення, абстрагування; *третій компонент* – інтелектуально-евристичні здібності особистості. До них належать основні інтелектуальні операції: висунення гіпотез, генерування оригінальних ідей, фантазування, асоціативність мислення, вміння переносити знання і навички в нові ситуації; *четвертий компонент* – це світоглядні здібності особистості, під якими розуміється впевненість особистості в соціальному значенні творчої діяльності, методологічний фундамент наукових та естетичних досягнень; *п'ятий компонент* – моральні якості особистості, до яких відносяться чесність, яка включає правдивість, принциповість, вірність узятим на себе зобов'язанням та скромність, що характеризує особистість, яка ставиться до всіх людей з повагою, проявляє толерантність до чужих думок, критично оцінює власні заслуги і недоліки; *шостий компонент* – здатність особистості до самоврядування в процесі творчої діяльності, яка включає в себе цілеспрямованість, здатність до планування, здатність до самореалізації особистості, самоконтролю, здатність особистості об'єктивно оцінювати свої можливості та досягнення; *сьомий компонент* – комунікативні якості особистості, що розуміються передусім як здатність до співробітництва, продуктивного спілкування і взаємодопомоги в процесі колективного вирішення творчих завдань, здатність відстоювати свою думку; *восьмий компонент* – естетичні якості особистості. Головним з них є здатність керуватися у творчій діяльності принципами гармонії, краси, симетрії, цілісності; *дев'ятий компонент* – індивідуальні особливості особистості. До них відносяться темп і стиль діяльності, які залежать від темпераменту особистості, працездатність, як здатність тривалий час виконувати творчі завдання (Романовська, 2014: 3).

Обговорення результатів. У структурі розвитку творчих здібностей майбутніх кваліфікованих робітників засобами інтерактивних технологій, виокремлено такі компоненти, як: стимулювально-мотиваційний; інтелектуально-евристичний; особистісно-конструктивний.

Розглянемо кожен із них детальніше.

Стимулювально-мотиваційний компонент у структурі розвитку творчих здібностей майбутніх кваліфікованих робітників засобами інтерактивних технологій характеризується спрямованістю учнів на професійну діяльність, прагненням до успіху, зацікавленістю парадоксальною інформацією та почуттям задоволеності від своєї діяльності.

Інтелектуально-евристичний компонент включає в себе здатність генерувати ідеї, висунення гіпотез та оригінальних підходів, методів для розв'язання творчих задач, здатність до фантазії, вміння аналізувати, логічно, повно і правильно викладати думки.

Особистісно-конструктивний компонент передбачає наявність таких якостей особистості, як: здатність до планування, до самореалізації особистості, визначення структури своїх дій, здатність виокремлювати основне, а також індивідуальні особливості особистості, такі як темп та стиль діяльності.

Висновки. У статті розглянуто різні підходи вчених до вивчення поняття «творчі здібності». Визначено сутність поняття «творчі здібності майбутніх кваліфікованих робітників сфери послуг», а також запропоноване власне трактування цього поняття як інтегральні, динамічні якості та

властивості особистості, які виражаються у продукуванні принципово нових ідей, створенні чогось якісно нового у сфері послуг.

На основі теоретичного дослідження було визначено особливості творчих здібностей майбутніх кваліфікованих робітників сфери послуг засобами інтерактивних технологій та комплекс компонентів, що сприяють успішному виконанню професійної діяльності, а саме: стимулювально-мотиваційний, інтелектуально-евристичний, особистісно-конструктивний компоненти.

Перспективою подальших досліджень буде розгляд проблеми розвитку творчих здібностей учнів засобами інтерактивних технологій у контексті визначення педагогічних умов для їх розвитку та впровадженням в освітній процес комп'ютерних технологій як-от: хмарні технології, додатки Google Apps, Kahoot та інші.

Література

- Гальтон Ф. Спадковість таланту, його закони і наслідки. СПб.: 1875. 275 с.
- Жорова І. Я. Формування професійних здібностей майбутніх кваліфікованих робітників сфери обслуговування у професійно-технічних навчальних закладах: автореф. дис. ... канд.: спец. 13.00.04. Вінниця, 2007. 22 с.
- Здібності, творчість, обдарованість: теорія, методика, результати досліджень / За ред. В. О. Моляко, О. Л. Музики. Житомир: Вид-во Рута, 2006. 320 с.
- Лейтес Н. С. Вікова обдарованість і індивідуальні відмінності: [Избр. тр.]. М.; Воронеж: МОДЕК, 1997.
- Лісовська О. М. Формування конкурентоспроможності майбутніх кваліфікованих робітників у закладах професійної освіти сфери послуг : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04. Одеса, 2018. 260 с.
- Моргулець О. Б. Менеджмент у сфері послуг. Навч. посіб. К.: Центр учбової літератури, 2012. 384 с.
- Платонов К. К., Глоточкин О. Д. Структура и развитие личности. Москва: Наука, 1986. 256 с.
- Проект закону України про професійну (професійно-технічну) освіту [Електронний ресурс]. – 2018. – URL: <https://mon.gov.ua/ua/news/mon-proponuye-do-gromadskogo-obgovorennya-proekt-zakonu-ukrayini-pro-profesijnu-profesijno-tehnichnu-osvitu>.
- Психологічна енциклопедія / [авт.-упоряд. О. М. Степанов]. К.: Академвидав, 2006. 424 с.
- Психологічний словник / Авт.-уклад. В. В. Синявський, О. П. Сергєєнкова/ За ред.. Н. А. Побірченко К.: Наук. світ, 2007. 274
- Романовська О. О. Сутність та місце поняття «креативність» у процесі професійної підготовки інженерів-педагогів. *Проблеми інженерно-педагогічної освіти*. 2014. №42-43. С. 240–250.
- Рубінштейн С. Л. Основы общей психологии. СПб.: Пітер Ком, 1998. 688 с.
- Теплов Б. М. Проблеми індивідуальних відмінностей. М.: 1961, с. 9-20.
- Чорна Л. Г. Психологія забезпечення розвитку творчих здібностей учнів. *Психологічна газета*. 2001. №2. С.42-46
- Spirmen Ch. The abilities of man, their nature and measurement, 1927.

The essence and structure of creative abilities demonstrated by the future qualified workers in the sphere of services

Kushnirenko Alona²

State institution "South Ukrainian National Pedagogical University
named after K. D. Ushynsky", Odesa, Ukraine

The main task of professional education today is not to master a set of knowledge, but to develop the creative thinking of future qualified workers, their skills and abilities in performing independent search, analysis and evaluation of information. Self-actualization, self-affirmation and realization of creative abilities are also of great importance. Developing creative abilities is a way to motivate students in their learning.

We live in the age of the scientific and technological revolution, and our life in all its manifestations becomes more diverse and more difficult at the same time, it does not require outdated or usual actions, on the contrary, it demands the mobility of thinking, rapid orientation, and a creative approach for solving big and small tasks.

² Postgraduate student of the Chair of Pedagogy at the State institution "South Ukrainian National Pedagogical University named after K. D. Ushynsky"

Nowadays, taking into account the dynamic development of industry and services, the competitiveness of future qualified workers in the service sector depends not only on their acquisition of a high level of knowledge of the technological process and manufacturing tasks, but also on their ability to solve communication and compositional problems.

The purpose of the article is to determine the essence and structure of creative abilities of the future qualified workers representing the service sector.

On the basis of the theoretical analysis of psychological and pedagogical literature, we offer our own interpretation of the creative abilities demonstrated by the future qualified workers of the services sector; creative abilities are associated with person's integrated, dynamic qualities and properties which manifest themselves in developing essentially new ideas, in creating something qualitatively new in the services sector.

Disclosing the structure of the creative abilities demonstrated by the future qualified workers of the services sector, we defined the following basic concepts for our research like: "services sector", "a qualified worker", "interactive technologies".

Having processed the regulatory-legal documents of professional (vocational) education, we have identified the component structure of the creative abilities demonstrated by the future qualified workers of the services sphere by means of interactive technologies: the stimulating-motivating, intellectual-heuristic, personality-targeted and constructive components.

Different scientists' approaches to the defining of the concept "abilities" and "creative abilities", as well as the essence and structure of the creative abilities demonstrated by the future qualified workers in the services sphere by means of interactive technologies are considered in this article.

Keywords: abilities, creative abilities, creativity, sphere of services, a qualified worker.

References

Chorna, L.H. (2001) Psykholohiia zabezpechennia rozvytku tvorchykh zdibnostei uchniv. [Psychology of students' creative abilities development]. *Psykholohichnahazeta. [Psychological newspaper]* (Vols.2). (pp. 42-46)

Halton, F.(1875) Spadkovist talantu, yoho zakony i naslidky. [The heredity of talent, his laws and consequences]. Saint Petersburg [in Russian].

Leites, N.S. (1997) Vikova obdarovanist i indyvidualni vidminnosti. [The Age Giftedness and Individual Differences]. Voronezh "MODEK" [in Russian].

Lisovska, O.M. (2018) Formuvannia konkurentospromozhnosti maibutnykh kvalifikovanykh robitnykiv u zakladakh profesiinoi osvity sfery posluh. [Competitiveness formation of future skilled workers in the institutions of professional education services]. *Extended abstract of candidate's thesis*. Odesa [in Ukrainian].

Morhulets, O.B. (2012) Menedzhment u sferi posluh. [Management in the field of services. Teaching manual]. Kyiv "Centr uchbovoyi literaturi" [in Ukrainian].

Proekt zakonu Ukrainy pro profesiinu (profesiino-tekhnichnu) osvitu (2018). [Draft Law of Ukraine on Professional (Vocational) Education]. Kyiv [in Ukrainian].

Psykholohichna entsyklopediia (2006). [Psychological Encyclopedia]. Kyiv "Akademvydav" [in Ukrainian].

Romanovska, O.O. (2014) Sutnist ta mistse poniattia "kreatyvnist" u protsesi profesiinoi pidhotovky inzheneriv-pedahohiv. [The essence and place of the concept of "creativity" in the process of engineer-teachers' professional training]. *Problemy inzhenerno-pedahohichnoi osvity. [Problems of Engineering Pedagogical Education]*. Harkiv (Vols.42-43). (pp. 240-250). [in Ukrainian].

Rubinshtein, S.L. (1998) Osnovy obshchei psykholohyy. [Fundamentals of General Psychology]. Saint Petersburg "Piter Kom" [in Russian].

Spirmen, Ch. (1927) The abilities of man, their nature and measurement.

Zhorova, I.Ya. (2007) Formuvannia profesiinykh zdibnostei maibutnykh kvalifikovanykh robitnykiv sfery obsluhovuvannia u profesiino-tekhnichnykh navchalnykh zakladakh. [Professional abilities formation of future skilled workers of the sphere of service in vocational school]. *Candidate's thesis*. Vinnytsia [in Ukrainian].

Accepted: August 07, 2019

